Qazvin University
Of Medical Sciences

فرم برنامه درسی (Course Plan)

دانشکده پرستاری و مامایی

نام درس: پرستاری از کودک در خانواده و جامعه	**تعداد واحد: ۲ واحد (۱/۵ واحد نظری / ۰/۵ واحد عملی)**
مقطع : کارشناسی	**مدت زمان ارائه درس:** ۴۳ ساعت (۲۶ ساعت نظری / ۱۷ ساعت عملی)
پیش نیاز: پرستاری مادر و نوزاد	
مدرس: **دکتر مریم ملکی** malekimaryamn92@gmail.com	

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر می باشد:

الف) نظری (۲۶ ساعت)

۱. چشم‌اندازهای پرستاری کودکان: مراقبت سلامت برای کودکان، هنر پرستاری کودکان، برقراری ارتباط با کودک و خانواده

۲. تأثیر مؤلفه‌های اجتماعی و خانوادگی بر ارتقای سلامت و تکامل کودک: تأثیر عوامل فرهنگی، مذهبی، اجتماعی و محیطی بر کودک و خانواده، تأثیرات رسانه‌های اجتماعی و جمعی بر سلامت کودک

۳. آشنایی با چارت‌های رشد بر اساس جنس و سن، آشنایی با ابزارهای بررسی تکامل کودک شامل Denver و ASQ
آشنایی با ابزارهای بررسی تکامل و عملکرد خانواده

۴. آشنایی با نظریه‌های تکاملی و تئوریسین‌ها و کاربرد آن‌ها در پرستاری کودکان

۵. ارتقای سلامت کودک شیرخوار و خانواده: رشد و تکامل مطلوب (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، کفش پوشیدن، رویش دندان و بهداشت دهان و دندان، تغذیه (فرمولاها، تغذیه تکمیلی)، خواب و فعالیت و دستیابی به حداکثر سلامت در دوران شیرخوارگی

۶. مشکلات سلامت دوران شیرخوارگی: اضطراب جدایی، سندرم کودک لوس، مکیدن غیر تغذیه‌ای، پیشگیری از صدمات، عدم تعادل تغذیه و نارسایی رشد، حساسیت غذایی، تکنیک‌های نامناسب تغذیه‌ای، کولیک، برفک دهان، درماتیت دیاپر، سندرم مرگ ناگهانی شیرخوار، آپنه شیرخوارگی

۷. ارتقای سلامت کودک نوپا و خانواده: ارتقای رشد و تکامل مطلوب در دوران نوپایی (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، تعلیم توالت، انطباق با استرس، انضباط، تغذیه، خواب و فعالیت، بهداشت دندان، پیشگیری از صدمه، ارتقاء خلاقیت

۸. مشکلات سلامت دوران نوپایی: حساسیت خواب و برادر، کج‌خلقی، منفی‌گرایی، اوتیسم

۹. ارتقای سلامت کودک خردسال و خانواده: ارتقای رشد و تکامل مطلوب در دوران خردسال (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، کودکستان و تجارب کودکستان و آمادگی، آموزش جنسی، پرخاشگری، مشکلات گفتاری، کودک تیزهوش، تغذیه، خواب و فعالیت، بهداشت دندان، صدمات و پیشگیری از صدمه

۱۰. مشکلات سلامت خردسالی: بیماری‌های عفونی (مخملک، آبله‌مرغان، مننژیت، آنسفالیت، سرخچه، روزئولا، اوریون، مونونوکلئوز عفونی)، بیماری‌های انگلی روده‌ای، سوء رفتار با کودک

۱۱. ارتباط سلامت دوران سن مدرسه و خانواده: ارتقای رشد و تکامل در دوران سن مدرسه (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، کلامی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، تجارب مدرسه، محدودیت، انضباط، انطباق با استرس، بهداشت دندان، بهداشت مدرسه، پیشگیری از صدمه، ارتقاء تفکر خلاق

۱۲. مشکلات سلامت در دوران سن مدرسه: چاقی (عوارض، درمان و پیشگیری)، اختلالات دندانی، اختلالات دفعی (شب‌ادراری و بی‌اختیاری مدفوع)، اختلالات شناختی، رفتاری و یادگیری (سندرم داون، عقب‌ماندگی ذهنی، بیش‌فعالی و کم‌توجهی، اختلال یادگیری، نابینایی و ناشنوایی، ترس از مدرسه)

۱۳. ارتباط سلامت نوجوان و خانواده: ارتقای رشد و تکامل در دوران نوجوانی (بیولوژیکی، روانی اجتماعی، شناختی، اخلاقی و معنوی، جنسی، تصویر از جسم خویش، بازی)، تصورات نوجوان از سلامتی، عوامل مؤثر بر ارتقاء سلامتی نوجوان

۱۴. مشکلات سلامتی نوجوانان: سازگاری با خانواده و سازگاری روانی اجتماعی، صدمات، عادات سوء غذایی، افراط در توجه به تناسب جسمی، اعتیاد، خودکشی و افسردگی، آزار جسمی/جنسی و عاطفی، مشکلات یادگیری، آکنه، فشارخون و کلسترول بالا

۱۵. کاربرد تفکر انتقادی، استدلال بالینی و فرایند پرستاری در ارائه مراقبت به کودکان و خانواده‌ها

۱۶. آشنایی با سازمان‌های حمایتی مؤثر بر سلامت کودکان در سطح جامعه: مراکز آموزش کودکان اوتیسم، انجمن ADHD ایران، سازمان‌های مردم‌نهاد حمایت از کودکان کار، سازمان بهزیستی، مدارس کودکان نابینا و ناشنوا، گرمخانه‌ها، سازمان جوانان جمعیت هلال‌احمر

۱۷. تشخیص‌های پرستاری مرتبط: رفتار سلامتی خطرزا، دینامیک‌های غیر مؤثر خوردن نوجوانان، کودک و شیرخوار، رفتار شیرخوار سازمان‌نیافته، چاقی، ترس، بی‌قراری، اسهال، خطر خفگی، خطر مرگ ناگهانی شیرخوار، خطر سقوط، خطر عفونت، تأخیر در تکامل کودک، اختلال در نقش والدی

ب) عملی

ارائه گزارش بررسی یک کودک با استفاده از ابزارهای رشد و تکامل

مکان اجرای بخش عملی: بستر خانواده، مراکز آموزش و نگهداری کودکان تحت پوشش سازمان بهزیستی

❖ **هدف کلی**

توسعه مهارت‌ها و دانش مورد نیاز برای انجام ارزیابی جامع برنامه‌ریزی و مدیریت حمایت و مراقبت از کودکان و خانواده‌ها را در انواع محیط‌های اجتماعی به همراه آشنایی با سازمان‌های حمایتی مؤثر بر سلامت کودکان در سطح جامعه و ایجاد نگاه نقادانه به چالش‌های همکاری‌های چند رشته‌ای و بین‌رشته‌ای در محیط جامعه.

❖ **شرح درس**

دانشجویان در این واحد درسی با مفاهیم اصلی مراقبت خانواده محور، رشد و تکامل و نظریه‌های مرتبط، نیازها و مشکلات بهداشتی کودکان و مؤلفه‌های اجتماعی مؤثر بر سلامت کودک و خانواده در بستر جامعه در دوره‌های سنی مختلف آشنا می‌شوند. طی این درس بر تعامل و مداخلات مناسب پرستار با کودک و خانواده جهت حفظ و ارتقاء سلامت و پیشگیری از بروز مشکلات بهداشتی تأکید می‌شود. ضمناً استفاده از مهارت‌های تفکر انتقادی و حل مشکل با کاربرد فرآیند در پرستاری در مراقبت از کودک و خانواده نیز مدنظر می‌باشد.

❖ **اهداف اختصاصی**

در حیطه شناختی:

فراگیر در پایان این درس قادر خواهد بود:

نظریه‌های تکاملی (از جمله نظریات پیاژه، اریکسون، کلبرگ و دیگر تئوریسین‌ها) را شرح داده و کاربرد هر یک را در پرستاری کودکان تبیین کند.

چارت‌های رشد بر اساس جنس و سن و نیز ابزارهای غربالگری تکامل Denver) و (ASQ را تفسیر و تحلیل نماید.

مؤلفه‌های اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و محیطی مؤثر بر سلامت کودک و خانواده را تحلیل کرده و تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر سلامت کودک را توضیح دهد.

نیازهای سلامت، رشد و تکامل مطلوب (در ابعاد بیولوژیکی، روانی-اجتماعی، شناختی، اخلاقی-معنوی و جنسی) را در شش دوره شیرخوارگی، نوپایی، خردسالی، سن مدرسه و نوجوانی، به‌طور مقایسه‌ای تشریح کند.

مشکلات شایع سلامت در هر دوره سنی (همانند کولیک، اوتیسم، چاقی، شب‌ادراری، اختلالات یادگیری، افسردگی و خودکشی در نوجوانان) را بر اساس علت، علائم، عوارض و راهکارهای پیشگیری و درمان، دسته‌بندی و تحلیل نماید.

تشخیص‌های پرستاری مرتبط با هر دوره (شامل رفتار سلامتی خطرزا، دینامیک غیرمؤثر خوردن، خطر عفونت، تأخیر در تکامل، اختلال در نقش والدینی و ...) را با یافته‌های بالینی مرتبط ساخته و اولویت‌بندی کند.

نقش و وظایف سازمان‌های حمایتی) سازمان بهزیستی، انجمنADHD ، مراکز اوتیسم، گرمخانه‌ها، هلال‌احمر و (... را در ارتقای سلامت کودکان جامعه تشریح نماید.

مراحل فرایند پرستاری (ارزیابی، تشخیص، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی) را در مراقبت از کودک و خانواده، به‌ویژه در بستر اجتماعی، توضیح داده و تفکر انتقادی و استدلال بالینی را در مواجهه با مسائل پیچیدهٔ سلامت کودک به‌کار گیرد.

در حیطه مهارت (روانی-حرکتی):

فراگیر در پایان درس قادر خواهد بود:

ابزارهای غربالگری تکامل Denver-II) و (ASQ را به‌درستی بر روی کودک (در محیط خانواده یا مراکز نگهداری) اجرا کرده و نتایج آن را ثبت و تفسیر نماید.

فرایند کامل پرستاری (از جمع‌آوری تاریخچه تا ارزشیابی نهایی) را برای یک مشکل شایع دوران کودکی (مانند چاقی، سوءتغذیه، اختلال خواب یا مشکلات رفتاری) در یک بستر اجتماعی واقعی، طراحی و اجرا کرده و گزارش مدوّنی ارائه دهد.

ارتباط مؤثر (کلامی و غیرکلامی) را با کودک در سنین مختلف و خانواده‌اش، با توجه به مرحلهٔ رشد کودک، برقرار سازد و از فنون مصاحبه مناسب برای کسب اطلاعات سلامت استفاده کند.

برگه‌های ارزیابی رشد و تکامل را تکمیل کرده و با استفاده از چارت‌های استاندارد، انحرافات رشدی را شناسایی نماید.

مداخلات پرستاری مناسب برای پیشگیری از صدمات در هر دوره (مانند آموزش پیشگیری از سقوط، سوختگی، غرق‌شدگی و ...) را به‌صورت عملی به خانواده آموزش دهد.

با مراجعه به مراکز آموزشی و نگهداری تحت پوشش بهزیستی، گزارش جامعی از وضعیت سلامت و تکامل کودکان آن مراکز تهیه کرده و راهکارهای عملی ارائه دهد.

۱) در حیطه نگرش (عاطفی-ارزشی):

فراگیر در پایان درس قادر خواهد بود:

به مراقبت خانواده-محور و تنوع فرهنگی-اجتماعی خانواده‌ها احترام گذاشته و از قضاوت ارزشی بپرهیزد.

با همدلی با کودکان دارای نیازهای خاص و خانواده‌هایشان رفتار کند.

همکاری بین‌رشته‌ای و مشارکت با سازمان‌های حمایتی را بپذیرد.

مسئولیت اجتماعی خود را در قبال کودکان آسیب‌پذیر درک کرده و با اخلاق حرفه‌ای و رعایت محرمانگی عمل نماید.

❖ **روش آموزش**

- سخنرانی تعاملی (Interactive Lecture)
- پرسش و پاسخ
- بحث گروهی
- یادگیری مبتنی بر انجام پروژه
- ایفای نقش

شرایط اجراء

❖ **امکانات آموزشی بخش**

- اسلاید، ویدئو پروژکتور
- دسترسی به مقالات و منابع جدید
- تخته کلاسی

❖ **آموزش دهنده**

- اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی (دکتر ملکی)

منابع اصلی درسی

(آخرین چاپ):

Hockenberry, Marilyn J., Wilson, David. Wong's nursing care of infants and children. Elsevier.

❖ **نحوه ارزشیابی**

- شرکت فعال در کلاس
- ارائه خلاصه مقالات مرتبط با عناوین درسی (۲ مورد)
- آزمون پایان ترم

❖ **نحوه محاسبه نمره تئوری**

- حضور منظم در کلاس درس ۵٪
- شرکت فعال در بحث های گروهی ۵٪
- آزمون پایان ترم ۹۰٪

❖ **نحوه محاسبه نمره عملی**

❖ ارائه گزارش بررسی یک کودک با استفاده از ابزارهای رشد و تکامل

❖ **مقررات**

- حداقل نمره قبولی: کسب حداقل ۷۰٪ نمره
- تعداد دفعات مجاز غیبت در کلاس: حداکثر ۳ جلسه در جلسات تئوری
- مطالعه منابع قبل از جلسات
- رعایت قوانین اخلاقی و حرفه‌ای دانشگاه

جدول زمانبندی روش تدریس و برنامه ریزی اموزشی

جلسه و تاریخ	رئوس مطالب	روش تدریس			امکانات مورد نیاز	تکالیف/ آزمون ها	منابع	**مدرس**
		آفلاین	**آنلاین**	**حضوری**				
اول ۱۴۰۵/۶/۲۸	چشم‌اندازهای پرستاری کودکان (مراقبت سلامت، هنر پرستاری، ارتباط با کودک و خانواده)؛ تأثیر مؤلفه‌های اجتماعی و خانوادگی بر سلامت و تکامل کودک (عوامل فرهنگی، مذهبی، اجتماعی، رسانه‌ها)			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	-	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
دوم ۱۴۰۵/۷/۴	آشنایی با چارت‌های رشد، ابزارهای غربالگری تکامل Denver) و (ASQ و ابزارهای بررسی عملکرد خانواده .آشنایی با نظریه‌های تکاملی و کاربرد آن‌ها در پرستاری کودکان			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
سوم ۱۴۰۵/۷/۱۱	ارتقای سلامت کودک شیرخوار و خانواده (رشد و تکامل مطلوب، تغذیه، خواب، فعالیت، بهداشت دهان، کفش‌پوشیدن، دستیابی به حداکثر سلامت			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
چهارم ۱۴۰۵/۷/۱۸	مشکلات سلامت دوران شیرخوارگی (اضطراب جدایی، کولیک، سندرم مرگ ناگهانی، آپنه، درماتیت دیاپر، سوءتغذیه، حساسیت غذایی و...			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
پنجم ۱۴۰۵/۷/۲۵	ارتقای سلامت کودک نوپا و خانواده (رشد و تکامل، تعلیم توالت، انضباط، تغذیه، خواب، پیشگیری از صدمه، خلاقیت)			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
ششم ۱۴۰۵/۸/۲	مشکلات سلامت دوران نوپایی (خواب‌هراسی، کج‌خلقی، منفی‌گرایی، اوتیسم)؛ ارتقای سلامت کودک خردسال و خانواده (بخش اول: رشد و			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی

	تکامل، کودکستان، آمادگی، آموزش جنسی، پرخاشگری)							
هفتم ۱۴۰۵/۸/۹	ادامه ارتقای سلامت کودک خردسال (مشکلات گفتاری، کودک تیزهوش، تغذیه، خواب، بهداشت دندان، صدمات و پیشگیری)؛ مشکلات سلامت خردسالی (بیماری‌های عفونی، بیماری‌های انگلی، سوء رفتار با کودک			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
هشتم ۱۴۰۵/۸/۱۶	ارتقای سلامت دوران سن مدرسه و خانواده (رشد و تکامل، تجارب مدرسه، انضباط، بهداشت مدرسه، تفکر خلاق، پیشگیری از صدمه			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
نهم ۱۴۰۵/۸/۲۳	مشکلات سلامت در دوران سن مدرسه (چاقی، اختلالات دندانی، اختلالات دفعی، اختلالات شناختی-رفتاری-یادگیری)			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
دهم ۱۴۰۵/۸/۳۰	ارتقای سلامت نوجوان و خانواده (رشد و تکامل، تصورات نوجوان از سلامت، عوامل مؤثر بر ارتقاء سلامت)			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
یازدهم ۱۴۰۵/۹/۷	مشکلات سلامت نوجوانان (سازگاری، صدمات، اختلالات تغذیه، اعتیاد، خودکشی، افسردگی، آزار، آکنه، فشارخون، کلسترول			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی
دوازدهم ۱۴۰۵/۹/۱۴	کاربرد تفکر انتقادی، استدلال بالینی و فرایند پرستاری در مراقبت از کودک و خانواده؛ آشنایی با سازمان‌های حمایتی) بهزیستی، انجمن ADHD، مراکز اوتیسم، گرمخانه‌ها، هلال‌احمر و ...؛ تشخیص‌های پرستاری مرتبط با ادوار کودکی			سخنرانی تعاملی + پرسش و پاسخ	تخته –کامپیوتر – پروژکتور	پیش مطالعه مطالب جلسه	طبق منابع معرفی شده	دکتر ملکی